

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1973/10

Karar Sayısı:1973/12

Karar Günü:22/3/1973

Resmi Gazete tarih/sayı:21.5.1973/14541

İtiraz yoluna başvuran : Şiran Asliye Ceza Mahkemesi.

İtirazın konusu : Türk Ceza Kanununun 434. maddesinin Anayasanın 12. maddesine aykırı bulunduğu yolunda Cumhuriyet Savcılığının ileri sürdüğü iddianın ciddi olduğu kanısına varan mahkeme Anayasanın değişik 151. maddesine dayanarak Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

I. OLAY :

12/5/1972 gününde 1956 doğumlu bir erkeği evlenmek üzere ve kendi rısbariyle kaçırmaktan sanık bir kadın hakkında 17/5/1972 günlü, 1972/1748230 sayılı iddianeme ile ve Türk Ceza Kanununun 430/2. maddesi uyarınca cezalandırılması istenerek açılan ve Şiran Asliye Ceza Mahkemesinin 972/35 esas sayısını alan kamu davasının duruşması sırasında sanık ve mağdur 23/5/1972 gününde evlenmişler; sanık 30/ 6/1972 günlü duruşmada davanın tecilini istemiş; 16/2/1973 günlü duruşmada Cumhuriyet Savcısı sanık kadın olduğundan Türk Ceza Kanununun 434. maddesine göre kamu davasının teciline olanak bulunmadığını ve maddenin Anayasanın 12. maddesinde sözü edilen kadın ve erkek eşitliliği ilkesine aykırı düşüğünü ileri sürmüş; iddianın ciddi olduğu kanısına varan mahkeme Anayasa Mahkemesine başvurulmasına ve sonucun beklenmesine karar vermiştir;

III. YASA METİNLERİ :

1 - Anayasaya aykırılığı ileri sürülen Kanun maddesi :

1/3/1926 günlü, 765 sayılı Türk Ceza Kanununun Anayasaya aykırılığı ileri sürülen 434. maddesi (11/6/1936 gü.lü, 3038 sayılı Kanunla değişik), üçüncü Tertip Düstur, 17. Cilt, 589. sayfadaki metne göre, şöyledir.

"Madde 434 - Kaçırılan veya alıkonulan kız veya kadın ile maznun veya mahkûmlardan biri arasında evlenme vukuunda koca hakkında hukuku âmme davası ve hüküm verilmiş ise cezanın çektirilmesi tecil olunur.

Müruruzaman haddine kadar erkek tarafından haksız olarak vukua getirilmiş bir sebeple boşanmaya hükmedilirse takibat yenilenir. Evvelce hüküm verilmiş ise ceza çektirilir.

Bu madde hükümleri 414, 415 ve 416 ncı maddeler hakkında da caridir.

Evlenen maznun veya mahkûm hakkında hukuku amme davasının veya cezanın tecilini müstelzim olan haller fiilde methali olanlar hakkında dava ve cezanın düşmesini müstelzimidir."

2 - Dayanak olarak ileri sürülen Anayasa kuralı :

İtiraz yoluna başvuran mahkemenin Anayasaya aykırılık görüşünü desteklemek üzere ileriye sürdüğü Anayasanın 12. maddesi aşağıda yazılı olduğu gibidir:

Esas Sayısı:1973/10
Karar Sayısı:1973/12

"Madde 12 - Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayırımı gözetilmeksizin, kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz."

IV. İLK İNCELEME:

Anayasa Mahkemesi İctüzüğünün 15. maddesi uyarınca 22/3/1973 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında rapor, Şiran Asliye Ceza Mahkemesinin 1972/35 esas sayılı yazısı ve ekleri konuyu ilgilendiren öteki metinler okunduktan sonra önce mahkemenin itiraz yoluna başvurmaya yetkili bulunup bulunmadığı üzerinde durulmuştur.

Anayasanın değişik 151. ve 22/4/1962 günlü, 44 sayılı Kanunun 27. maddeleri kurallarına göre bir mahkemenin herhangi bir kanun hükmünü, Anayasa'ya uygunluk denetiminden geçirilmesi için, Anayasa Mahkemesine getirebilme yetkisini kazanması elinde bakmakta olduğu bir davanın bulunmasına ve o kanun hükmünü bu davada uygulama durumunda olmasına bağlıdır.

Şiran Asliye Ceza Mahkemesinin elinde bakmakta olduğu bir davanın bulunduğu kuşku yoktur. Bu, reşit olmayan bir erkeği evlenmek üzere ve kendi rızasıyla kaçırdığı ileri sürülen bir kadın hakkında Cumhuriyet Savcısının 17/5/1972 günlü, 1972/174 82 30 sayılı iddianemesiyle ve sanığın Türk Ceza Kanununun 430. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca cezalandırılması istenerek açılan ve mahkemenin 1972/35 sayısında kayıtlı bulunan kamu davasıdır. Demek ki olayda, Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla başvurulabilmesi için Anayasa'nın değişik 151. maddesinde öngörülen koşullardan birincisi vardır.

İkinci koşulun var olup olmadığına gelince: Bu konu aşağıda tartışılacaktır.

Olayda kaçırma suçunun sanığı kadın, kaçırılan erkekle evlenmiş ve bu nedenle kamu davasının ertelenmesini istemiştir. Türk Ceza Kanununda erkek kaçırılan bir kadının o erkekle evlenmesi halinde kamu davasının ertelenmesini sağlayacak hiç bir kural yoktur. Evlenme nedeniyle ertelenmeyi düzenleyen 434. maddede yalnızca sanığın erkek ve mağdurun kadın olması hali öngörülmüş ve şart koşulmuştur. Kaçırılan kadın ve kaçırılanın erkek olduğu bir davada bu maddenin uygulanma yeri bulunmadığı ortadadır. Mahkemeye düşen, Türk Ceza Kanununda kaçırılan erkekle evlenen kadın sanığın hakkındaki kamu davasının ertelenmesini öngören bir kuralın yer olmadığı gerekçesiyle istemi reddetmek olacaktır. Hâkim bu davada Türk Ceza Kanununun 434. Maddesini gözden geçirebilir. Ancak şu tutum hiç bir zaman o kuralın bakılmakta olan davada mahkemece uygulandığı veya uygulanacak olduğu anlamını taşımaz. Aksine bir görüş Anayasanın değişik 151. maddesinde geçen "Uygulanacak" deyimini değil delâlet ettiği hukuki kavramdan, sözlük anlamından bile uzak düşürecek bir yorum zorlaması olur.

Özetlemek gerekirse mahkeme bakmakta olduğu davada uygulama durumunda bulunmadığı Türk Ceza Kanununun değişik 434. maddesini Anayasa'ya uygunluk denetimi için Anayasa Mahkemesine getiremez.

Anayasanın değişik 151. ve 44 sayılı Kanunun 27. maddelerine uymayan itirazın itirazda bulunan mahkemenin yetkisizliği yönünden reddi gereklidir. Mahkeme 44 sayılı Kanunun 27. madesine aykırı olarak dosyanın aslını göndermiş ise de şu sonuca göre bu eksiklik üzerinde durulmasına yer olmayacaktır.

Muhuttin Taylan, İhsan Ecemiş, Halit ZARBUN, Kâni Vrana, Muhittin Gürün, Lutfi Ömerbaş ve Ahmet H. Boyacıoğlu başvurmanın reddi gerektiği yolundaki görüşe katılmamışlardır.

V -SONUÇ:

Esas Sayısı:1973/10
Karar Sayısı:1973/12

İtiraz konusu kuralı, mahkeme bakmakta olduğu davada uygulama durumunda olmadığından Anayasa'nın 1488 sayılı Kanunla değişik 151. maddesine uymayan başvurunun, başvuran mahkemenin yetkisizliği yönünden reddine Muhittin Taylan, İhsan Ecemiş, Halit ZARBUN, Kâni Vrana, Muhittin GÜRÜN, Lütfi Ömerbaş ve Ahmet H. Boyacıoğlu'nun karşı oyları ile ve oyçokluğu ile 22/3/1973 gününde karar verildi.

Başkan Muhittin Taylan	Başkanvekili Avni Givda	Üye Fazıl Uluocak	Üye Sait Koçak
Üye Nuri Ülgenalp	Üye Şahap Arıç	Üye İhsan Ecemiş	Üye Ahmet Akar
Üye Halit ZARBUN	Üye Abdullah Üner	Üye Kâni Vrana	Üye Muhittin GÜRÜN
Üye Lütfi Ömerbaş	Üye Şevket Müftügil	Üye Ahmet H. Boyacıoğlu	

KARŞIOY YAZISI

Bir ceza kuralının, ceza mahkemelerince uygulanması demek, olayın bütün öğeleri ile kanunda ilgili görülen maddesinde yer alan ve uygulanması istenen ceza kuralının öğelerine tüm uyup uymadığını saptamaktadır. Böylece, olayın bütün öğelerin uygun bulunduğu ceza kuralının olumlu ve olayın bütün öğelerinin uygun düşmediği, ceza kuralının olumsuz yönden uygulanması olanağı vardır.

İtiraz konusu yapılan olayda, kamu davasının açılışına göre, kaçırma suçunun sanığı olduğu ileri sürülmüş bulunan kadının kaçırdığı bildirilen erkekle evlenmiş ve hakkındaki kamu davasının bu nedenle Türk Ceza Kanununun 434. maddesi uyarınca ertelenmesi istenmiş olduğundan, itiraz yoluna başvuran mahkemece, olayda sözü geçen kanun maddelerinin, ya olumlu veya olumsuz yönlerden uygulanıp uygulanmayacağı araştırılacak ve sonucuna göre bir karara varılacaktır.

Esas Sayısı:1973/10
Karar Sayısı:1973/12

Hernekadar, Türk Ceza Kanununun söz konusu olan 434. maddesinde, bir erkeği kaçıran kadının onunla evlenmesi halinde kamu davasının bu nedenle ertelenmesini sağlayan bir kural yoksa da davayı gören mahkeme, yapılan isteği bu maddeye dayanarak red edecek, yani bu maddeyi olumsuz yönden uygulamış olacaktır.

Demek ki, ceza uygulamasının özelliği sonucu olarak, böyle durumlarda bir ceza kuralının olumsuz yönden uygulanmasının da, Anayasa'nın 151. maddesinde geçen "Uygulanacak" deyiminin kapsamına girdiğinin kabulü gerekmektedir.

O halde dosyanın saptanmış bulunan eksiklerinin tamamlanması için itirazcı mahkemeye geri gönderilmesi yerine, yazılı gerekçelerle başvurunun yetki yönünden reddine dair verilen karara yukarıdaki nedenlerle karşıyız.

Başkan
Muhittin Taylan

Üye
İhsan Ecemiş

Üye
Halit Zarbun

Üye
Kâni Vrana

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Lütfi Ömerbaş

Üye
Ahmet H. Boyacıoğlu